

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช รองประธานกรรมการมูลนิธิสยามกัมมาจล

กล่าวเปิดเวที

“ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกระดับความรู้เรื่องการพัฒนาพลเมืองเยาวชน”

โครงการพัฒนาองค์กรระดับจังหวัดเพื่อสร้างพลเมือง เพื่อประเทศไทยที่น่าอยู่

วันที่ 17-18 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ ห้องสราญรมย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่

.....

น่าชื่นใจที่โจทย์ใหญ่ๆ ที่ให้ไปมีการนำไปปฏิบัติ แล้วเกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาต่างๆ จากการปฏิบัติจริง สิ่งที่ผมพูด...ผมพูดจากทฤษฎี แล้วก็เขียนไว้ในหนังสือเลี้ยงลูกยิ่งใหญ่ที่ตีพิมพ์ไปเมื่อปลายปีที่แล้ว ปีนี้หลังจากอ่านเอกสารที่ได้รับแล้ว รู้สึกว่าการทำงานพัฒนาพลเมืองเยาวชนใน 4 พื้นที่ที่เริ่มต้นมาจากทางสงขลาฟอรั่ม เป็นกิจกรรมที่เสริมเพื่อให้เยาวชนมีกิจกรรมพัฒนาตัวเอง ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลแน่นอน สิ่งที่ต้องการคือพี่เลี้ยง ตอนนี้ก็มีเยาวชนในโครงการพัฒนาขึ้นมาเป็นพี่เลี้ยงแล้ว เรายังมองเพียงว่าที่เราทำๆ กันอยู่เป็นเพียงงานที่เสริมเข้ามาในสังคม แล้วก็มีพี่เลี้ยงที่มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแล้วไปดำเนินการ อยากชี้ให้เห็นว่างานนี้คืองานหลักของประเทศไทย พอได้หนังสือมาอ่าน เรื่อง Finnish Lessons 2.0: **ปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ บทเรียนแนวใหม่จากฟินแลนด์** คนเขียนชื่อ Pasi Sahlberg ที่สำนักพิมพ์ Openworld แปล แล้วโครงการผู้นำแห่งอนาคตของ อ.อนุชาติ ก็รวบรวมอีกทีหนึ่ง ในนั้นมีบอกไว้ที่ต้องบอกว่าผมอ่านแล้วตกใจ จนต้องค้นหาและไปถามใครต่อใครเยอะแยะ

หนังสือบอกว่า ผลงานวิจัยในฟินแลนด์และอีกหลายประเทศบอกว่า ครูมีส่วนในการพัฒนาเด็กทั้งความรู้ ตัวตน และอะไรทั้งหลายที่เด็กเป็น พัฒนาขึ้นมาเพียง 15 เปอร์เซ็นต์ น้าหนักที่เกิดจากครูในการที่เด็กจะเติบโตขึ้นมาเป็นคนอย่างไร ครูมีผลแค่ 15 เปอร์เซ็นต์ หรือถ้าเอาทั้งการดำเนินการทั้งหมดในชั้นเรียนของครูก็มีเพียง 30 เปอร์เซ็นต์ ความหมายคือ 2 ใน 3 ของสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เจริญเติบโต พัฒนาตัวตนของเยาวชนมาจากนอกโรงเรียน

ผมอยากชี้ให้เห็นว่าที่พวกเรากำลังทำคือ 2 ใน 3 แต่เรามองเล็ก ไม่ได้มองว่ากำลังทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่มาก แล้วก็สามารถขยายให้ยิ่งใหญ่ได้มาก ที่เราทำนี้ เราได้วิธีการที่จะหาทางขยาย ซึ่งต้องหาทางเยอะ หาทางขยาย

ในที่นี้ผมจะเล่าต่อ คนเขียนบอกว่า นักเรียนฟินแลนด์เลิกเรียนตอนบ่าย 2 ไม่มีชั้นเรียนต่อ อีก 2 ชั่วโมงหลังจากนั้นเด็กยังไม่กลับบ้าน ยังอยู่ในโรงเรียน แต่เด็กเรียนตามที่ตัวเองสนใจ โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เด็กเลือกทำตามที่ตัวเองชอบและสนใจ แล้วการที่เราได้เลือกทำด้วยความสมัครใจจะหล่อหลอมทักษะจิตใจหลายอย่าง นี่คือการเด็กประถม ที่นี้เด็กมัธยม พอเลยบ่าย 2 เด็กจะออกนอกโรงเรียน แต่ไปทำกิจกรรมเหมือนกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดโดยเมือง เทศบาล สมาคมต่างๆ พุดง่ายๆ คือสังคมมีการจัดระบบเพื่อให้เด็กที่กำลังโตเข้าสู่วัยรุ่นได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจเพื่อสร้างความเป็นตัวตนของตน และเห็นอนาคตตัวเองว่าชีวิตข้างหน้าอยากทำอะไร เลี้ยงชีพด้วยวิธีใด ทำประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างไร โดยการทำกิจกรรมที่สังคมช่วยกันจัดระบบขึ้นมา เด็กได้ประโยชน์จากส่วนนี้ 2 ใน 3 ของการเรียนรู้ก็คือผลงานวิจัย

อย่างนี้หมายความว่าสิ่งที่เรากำลังทำอยู่ควรขยายออกไปเป็น 2 ใน 3 ของการเรียนรู้ของเยาวชนในพื้นที่ แต่ไม่ใช่แค่เราทำ หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ต้องเข้ามาทำ มาดูแลจัดระบบ จัดงบประมาณ เพื่อให้มีกิจกรรม มีโครงสร้างของการที่เด็กได้ไปฝึกฝนตนเองจากการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม เพื่อการเติบโตหลากหลายด้าน โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณ ทางด้านความมั่นคงในคุณธรรม ความเห็นแก่ผู้อื่น ผมอยากจะชี้ว่าที่เรากำลังจะคุยกัน ลองดูแล้วคิดต่อว่าจะขยายอย่างไรในแต่ละจังหวัด แต่ละพื้นที่ที่ทำ เพื่อให้เกิดระบบของ 2 ใน 3 ตกลงเราจะมีระบบ 1 ใน 3 อยู่ในโรงเรียน กับระบบ 2 ใน 3 คือในสังคม ย่ำระบบๆ และปรับกระบวน แปลกมากที่ประเทศไทยไม่ตระหนักในประเด็นนี้ ผมสะดุ้งว่า ทำไมเราไม่มีนักการศึกษาที่เข้าใจประเด็นนี้ มาจุดพลุกับประเด็นนี้ให้ได้ นี่เป็นเรื่องใหญ่มาก โชคดีที่เรามีโครงการนี้ สำคัญคือเราต้องการสร้างพลเมืองเยาวชน แล้วก็ทำกันเองภายในพื้นที่ ผมอยากชี้ให้เห็นว่าที่เรากำลังทำมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อบ้านเมือง ย้ำว่าต้องทำให้เป็นระบบ มันจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ พุดง่ายๆ ว่า น้ำหนัก 2 เท่าของโรงเรียน 2 เท่าของเงินภาษีที่จ่ายให้งบประมาณการศึกษา ซึ่งที่จริงแล้วใหญ่ในแง่ Impact ต่อเด็ก โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินทองมากมาย นี่คือนพลังและคุณค่าของมัน ขอเปิดด้วยการท้าทาย